

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-159/21 - 1

Kohtuasi C-159/21

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

11. märts 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Fővárosi Törvényszék (Pealinna kohus, Ungari)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

27. jaanuar 2021

Kaebaja:

GM

Vastustajad:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (välismaalaste politsei peadirektoraat, Ungari)

Alkotmányvédelmi Hivatal (põhiseaduse kaitse amet)

Terrorelhárítási Központ (terrorismivastase võitluse keskus)

Fővárosi Törvényszék (Pealinna kohus)

[...] Fővárosi Törvényszék (Pealinna kohus) on halduskohtumenetluses varjupaigaasjas [...] kaebaja **GM-i** ([...] Budapest [...]) [...] ning **esimese vastustaja Országos Idegenrendészeti Főigazgatósági** (välismaalaste politsei peadirektoraat [...] Budapest [...]) [...] **teise vastustaja Alkotmányvédelmi Hivatali** (põhiseaduse kaitse amet [...] Budapest [...]) [...] ja **kolmanda vastustaja Terrorelhárítási Központi** ([...] Budapest [...]) vahel teinud järgmise

kohtumääruse

Kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse, selleks et viimane tõlgendaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (edaspidi „varjupaigamenetluste direktiiv“) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (edaspidi „varjupaigatingimuste direktiiv“), teatavaid sätteid.

Kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas varjupaigamenetluste direktiivi artikli 11 lõiget 2, artikli 12 lõike 1 punkti d ja lõiget 2, artikli 23 lõike 1 punkti b ja artikli 45 lõikeid 1 ja 3–5 tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et need nõuavad, et selle direktiivi artikli 23 lõikes 1 loetletud erandi korral seoses riigi julgeoleku põhjusega peavad liikmesriigi asutus, kes on vastu võtnud rahvusvahelise kaitse seisundi andmisest keeldumise või selle seisundi äravõtmise otsuse riigi julgeoleku põhjusel, ja spetsialiseerunud asutus, kes on määranud konfidentsiaalsuse, jälgima, et taotlejale, täiendava kaitse saanud pagulasele või välismaalasele või tema seaduslikule esindajale oleks igal juhul tagatud õigus tutvuda vähemalt teabe või konfidentsiaalsete või salastatud andmetega, mille alusel on tehtud sellel põhjusel põhinev otsus, sisu, ja õigus kasutada seda teavet või neid andmeid otsusega seotud menetluses, [lk 2] juhul kui vastutav ametiasutus väidab, et see teabe edastamine oleks vastuolus riigi julgeoleku põhjusega?
2. Kui vastus on jaatav, siis mida tuleb varjupaigamenetluste direktiivi artikli 23 lõike 1 punkti b kohaldamisel harta artikleid 41 ja 47 arvestades täpselt mõista selle otsuse aluseks olevate konfidentsiaalsete põhjenduste „sisu“ all?
3. Kas varjupaigatingimuste direktiivi artikli 14 lõike 4 punkti a ja artikli 17 lõike 1 punkti d ning varjupaigamenetluste direktiivi artikli 45 lõike 1 punkti a ja lõikeid 3–4 ning selle direktiivi põhjendust 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt otsustatakse täiendava kaitse saanud pagulase või välismaalase staatuse äravõtmine või andmata jätmise põhjendamata otsuse alusel, mis põhineb automaatsel lähtumisel spetsialiseerunud asutuse siduvast ja imperatiivsest arvamusest, mis ei ole samuti põhjendatud, ja piirdub ainult sellega, et määrab kindlaks, et esineb oht riigi julgeolekule?
4. Kas varjupaigamenetluste direktiivi põhjendusi 20 ja 34 ning artiklit 4 ja artikli 10 lõiget 2 ja lõike 3 punkti d, samuti varjupaigatingimuste direktiivi artikli 14 [lõike] 4 punkti a ja artikli 17 [lõike 1] punkti d tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt see spetsialiseerunud asutus vaatab välistamise aluse läbi ja teeb menetluses sisulise

otsuse, mis ei ole kooskõlas varjupaigamenetluste direktiivi ja varjupaigatingimuste direktiivi materiaalõigusnormidega ja menetlusnormidega?

5. Kas varjupaigatingimuste direktiivi artikli 17 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus välistamise alus, mis põhineb asjaoludel või süütegudel, mis oli teada juba enne pagulasseisundi andmise kohtuotsuse või lõpliku otsuse tegemist, kuid mis ei õigusta välistamise alust seoses pagulaseks tunnustamise ega täiendava kaitse andmisega?

Põhjendused

I. Põhikohtuasja ese ja asjasse puutuvad faktilised asjaolud

Kaebaja, Süüria kodanik taotles varjupaika 2005. aastal samal ajal, kui ta kandis vabadusekaotuslikku karistust, mis oli talle vastavalt 2002. aastal jõustunud süüdimõistvale kohtuotsusele määratud märkimisväärse koguses narkootiliste ainete kuritarvitamise eest. Kaebaja sai „vastu võetud“ isiku¹ staatuse, kuid kaotas selle staatuse 2010. aastal selle uuesti läbivaatamise tõttu, mida kinnitati ka kohtuotsusega. 2011. aastal esitas kaebaja uuesti pagulasseisundi andmise taotluse, mille alusel Fővárosi Törvényszék (Pealinna kohus) tunnistas ta 29. juuni 2012. aasta [lk 3] kohtuotsusega „kohapeal“ pagulaseks. Hiljem, 2019. aastal algatati omal algatusel haldusmenetlus pagulasseisundi äravõtmiseks[:] selle haldusotsuse ([...] 15. juulil 2019 tehtud otsus) peale esitatud kaebust menetleti eelotsusetaotluse esitanud kohtus halduskohtumenetluses, milles võeti kaebajalt pagulasseisund ära, kuigi tuvastati, et tuleb kohaldada tagasi- ja väljasaatmise keeldu. Kolmas vastustaja (terrorismivastase võitluse keskus) (ja teine vastustaja (põhiseaduse kaitse amet) käesolevas halduskohtumenetluses olid haldusmenetluses jõudnud oma arvamuses järeldusele, et kaebaja viibimine Ungaris kujutab endast ohtu riigi julgeolekule. Varjupaigaasjades pädev asutus järeldas selle põhjal, et kaebaja puhul esineb alus pagulasseisundi ja täiendava kaitse saanud välismaalase staatuse tunnustamise välistamiseks.

II. Poolte argumentide peamised üksikasjad

kaebaja seaduslik esindaja tegi kohtumenetluse alguses ettepaneku, et eelotsusetaotluse esitanud kohus esitaks Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) eelotsusetaotluse[:] ta väitis sisuliselt, et tal ei ole võimalik tutvuda nende „konfidentsiaalsete“ andmete sisuga, et [teada saada] millel põhineb oht riigi julgeolekule, ning et juhul, kui ta saaks nende andmetega tutvuda, ei saa ta neid kehtivate õigusaktide alusel ka kohtumenetluses kasutada.

¹ Tõlkija märkus: sõna „befogadott“ sõnasõnaline tõlge, üks Ungari varjupaigaõiguse seadusega ette nähtud staatustest, mis antakse täpsemalt isikutele, kellele ei anta pagulasseisundit või täiendavat kaitset, kuid kelle suhtes tuleb kohaldada tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.

Ta rõhutas, et Euroopa Kohtu asjakohases tõlgenduses on samuti märgitud, et varjupaigaasjades pädev asutus peab varjupaigataotlust individuaalselt hindama ega saa oma otsust teha üksnes nende järelduste põhjal, mis on esitatud (riigi julgeoleku valdkonnas) spetsialiseerunud asutuse arvamuses. Lisaks leidis kaebaja, et Ungari õigusnormides on – ilma liidu õiguse volitusega – lisatud välistamise alustele, mille tagajärjel võetakse pagulasseisund ära, üks välistamise alus, mis on liidu õigusega vastuolus.

Teine ja kolmas **vastustaja** kui spetsialiseerunud ametiasutused viitasid nende enda menetlustes tuvastatud asjaoludele, mis on märgitud salastatud toimikus, ning jäid oma järelduste juurde ohu kohta riigi julgeolekule.

Varjupaigaasjades pädev asutus, kes oli esimene vastustaja, rõhutas jätkuvalt teise ja kolmanda vastustajana nimetatud spetsialiseerunud asutuste sekkumise tulemusi, mille kohaselt kaebaja viibimine Ungari territooriumil kujutab endast ohtu riigi julgeolekule. Eeltoodut arvestades oli varjupaigaasjades pädeva asutuse arvamus, et kaebajale ei saa anda pagulasseisundit ega täiendava kaitse saanud isiku staatust.

III. Asjakohased õigusnormid

Liidu õigus

[lk 4]

Liidu õigus seoses 1. ja 2. eelotsuse küsimusega

1. Varjupaigamenetluste direktiiv, eelkõige selle artikli 11 lõige 2, artikli 12 lõike 1 punkt d ja lõige 2, artikli 23 lõike 1 punkt b ja artikli 45 lõiked 1 ja 3–5
2. Harta, eelkõige selle artiklid 41 ja 47

Liidu õigus seoses 3. ja 4. eelotsuse küsimusega

1. Varjupaigatingimuste direktiiv, eelkõige selle artikli 14 lõike 4 punkt a ja artikli 17 lõike 1 punkt d
2. Varjupaigamenetluste direktiiv, eelkõige selle artikkel 4, artikli 10 lõige 2 ja lõike 3 punkt d, artikli 45 lõike 1 punkt a ning lõiked 3 ja 4, samuti põhjendused 20, 34 ja 49

Liidu õigus seoses 5. eelotsuse küsimusega

Varjupaigatingimuste direktiivi artikli 17 lõike 1 punkt b

Ungari õigusnormid*Ungari õigus seoses 1. ja 2. eelotsuse küsimusega*

2007. aasta LXXX seaduse varjupaigaõiguse kohta (a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény, edaspidi „varjupaigaõiguse seadus“) § 57:

(1) Käesoleva seadusega reguleeritud menetlustes esitab spetsialiseerunud asutus arvamuse tehniliste küsimuste kohta, mille hindamine kuulub tema pädevusse. [...]

(3) Varjupaigaasjades pädev asutus ei või spetsialiseerunud asutuse arvamusest kõrvale kalduda, kui selles sätestatud tingimuste kohta tehtud otsus ei kuulu tema pädevusse. [...]

2009. aasta CLV seaduse salastatud teabe kaitse kohta (a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény; edaspidi „salastatud teabe kaitse seadus“) § 3:

1. Salastatud teave on

a) riiklik salastatud teave – mis tahes teave, mis kuulub avalike huvide valdkonda, mida võib kaitsta salastamise teel ja mis sisaldab salastusmärget kooskõlas käesolevas seaduses või selle alusel vastu võetud õigusnormides täpsustatud vorminõuetega ning mille puhul sõltumata selle esitamise viisist on klassifitseerija salastamismenetluses ette näinud, et selle avaldamine, ilma loata omandamine, muutmine või kasutamine, andmine isikule, kellel ei ole selleks luba, või sellele teabele volitatud isiku juurdepääsu takistamine selle teabe kehtivusajal rikub [lk 5] või ohustab otseselt mõnda avalikku huvi, mis võib olla salastamisega kaitstud (edaspidi koos „kahjustab“), ja võttes arvesse selle sisu, piirab selle avalikustamist ja kättesaadavust salastamise raames; [...]

[...] [käesoleva taotluse puhul asjassepuutumatud määratlused]

Salastatud teabe kaitse seaduse § 11:

(1) Andmesubjektile on õigus tutvuda oma isikuandmetega, mis on klassifitseeritud riiklikuks salastatud teabeks, klassifitseerija väljastatud juurdepääsuloa alusel ja ilma et oleks vaja salastatud teabele juurdepääsu luba. Enne riikliku salastatud teabega tutvumist peab andmesubjekt tegema kirjaliku konfidentsiaalsuse deklaratsiooni ja järgima riikliku salastatud teabe kaitse eeskirju.

(2) Klassifitseerija otsustab andmesubjekti taotluse alusel 15 päeva jooksul, kas ta annab juurdepääsuloa. Klassifitseerija keeldub juurdepääsuloa andmisest, kui juurdepääs teabele kahjustab salastamise aluseks olevat avalikku huvi. Klassifitseerija peab juurdepääsuloa andmisest keeldumist põhjendama.

(3) Juurdepääsuloa andmisest keeldumise korral võib andmesubjekt selle otsuse halduskohtumenetluse teel vaidlustada. Kui kohus kaebuse rahuldab, on klassifitseerija kohustatud väljastama andmetega tutvumise loa. Kohus kuulutab asja menetluse kinniseks. Asja võib menetleda ainult kohtunik, kes on läbinud riigi julgeolekukontrolli vastavalt riigi julgeolekuteenuste seadusele. Kaebajal, kes osaleb huvitatud isikuna koos kaebaja ja tema esindajaga, ei ole menetluse käigus juurdepääsu salastatud teabele. Teised menetluses osalejad ja nende esindajad saavad salastatud teabega tutvuda ainult siis, kui nad on läbinud vastavalt riigi julgeolekuteenuste seadusele riigi julgeolekukontrolli. [lk 6]

Salastatud teabe kaitse seaduse § 12:

(1) Salastatud teabe töötlemise eest vastutav töötleja võib keelduda andmast andmesubjektile õigust oma isikuandmetega tutvuda, kui selle õiguse kasutamine kahjustab klassifitseerimise aluseks olevat avalikku huvi.

(2) Kui andmesubjekti õigustele tuginetakse kohtus, kohaldatakse asja menetleva kohtu ja salastatud teabe kättesaadavuse suhtes *mutatis mutandis* § 11 lõiget 3.

Salastatud teabe kaitse seaduse § 13:

(1) Salastatud teavet võib kasutada ainult isik, kes tõendab riigi või avaliku ülesande teostamist ja kellel on seaduses ette nähtud eranditest olenemata

a) kehtiv salastatud teabele juurdepääsu luba, mis vastab selle teabe salastatuse tasemele, mida ta soovib kasutada,

b) konfidentsiaalsusavaldus ja

c) luba teavet kasutada. [...]

(5) Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, peab kohus kasutama käsutusvolitusi, mis on vajalikud jaotamiskorra kohaselt määratud asjade lahendamiseks, ilma et oleks vaja riiklikku julgeolekukontrolli, salastatud teabele juurdepääsu luba, konfidentsiaalsusavaldust või luba teavet kasutada.

Ungari õigus seoses 3. ja 4. eelotsuse küsimusega

Varjupaigaõiguse seaduse § 8:

(4) Välismaalast, kelle viibimine Ungari territooriumil kujutab endast ohtu riigi julgeolekule, ei või pagulasena tunnustada.

Varjupaigaõiguse seaduse § 15 näeb ette: „Täiendavat kaitset ei anta välismaalasele [...]

b) kelle viibimine Ungari territooriumil kujutab ohtu riiklikule julgeolekule.“

Ungari õigus seoses 5. eelotsuse küsimusega

Varjupaigaõiguse seaduse § 15 näeb ette: „Täiendavat kaitset ei anta välismaalasele [...]

ab) kelle suhtes esineb välistamise alus vastavalt § 8 lõikele 5;

Varjupaigaõiguse seaduse § 8:

(5) Pagulasseisundit ei anta välismaalasele, kellele kohus on [lk 7]

a) jõustunud kohtuotsusega määranud viieaastase või pikema vabadusekaotusliku karistuse tahtliku süüteo toimepanemise eest,

b) on jõustunud kohtuotsusega määranud korduvalt karistatavana, mitme süüteo eest korduvalt karistatavana või mitme vägivallakuriteo toimepanemise eest korduvalt karistatavana vabadusekaotusliku karistuse,

c) on jõustunud kohtuotsusega määranud kolmeaastase või pikema vabadusekaotusliku karistuse elu, kehalise puutumatuse või tervisevastase kuriteo toimepanemise eest, tervist ohustava süüteo, vabadusevastase süüteo, seksuaalse vabaduse ja seksuaalse puutumatuse vastase süüteo, avaliku rahu rikkumise süüteo, avaliku julgeoleku vastase süüteo või avaliku halduse vastase süüteo eest.

IV. Eelotsusetaotluse esitamise põhjendus

Esimene ja teine eelotsuse küsimus

Kúria (Ungari kõrgeim kohus) asjasse puutuvas kohtupraktikas on leitud, et andmesubjektide menetlusõigused on tagatud ainuüksi sellega, et kohus, kes kontrollib salastatud teabe alusel tehtud haldusotsust, võib tutvuda spetsialiseerunud asutuse salastatud teavet sisaldavate dokumentidega. Seega ei ole nõutav, et andmesubjektil oleks võimalik kõnealusest teabest või vähemalt selle sisust teada saada ja seda kasutada.

Euroopa Kohtu praktikaga, mis käsitleb õiguste piiramist seoses salastatud teabel põhinevate otsustega, saab tutvuda eelkõige kohtuasjades C-300/11 ja C-593/10.

Kaebaja puhul põhineb varjupaigaasjades pädeva asutuse otsus talle rahvusvahelist kaitset mitte anda üksnes sellel, et kaks menetluses osalenud spetsialiseeritud asutust (teine ja kolmas vastustaja) avaldasid oma arvamuses, et kaebaja viibimine Ungaris „kujutab ohtu riigi julgeolekule“. Ka varjupaigaasjades pädevale asutusele ei olnud teada põhjused, sealhulgas salastatud teave, millel spetsialiseerunud asutuste arvamus põhines.

Kaebaja ega tema seaduslik esindaja ei saanud esitada argumente spetsialiseerunud asutuse põhjendatud arvamuse kohta, mille varjupaigaasjades

pädev asutus haldusmenetluse käigus sai, ega vaidlustada selle põhjendatust juba haldusmenetluses. Kaebajal on võimalus esitada taotlus tema isiku kohta salastatud teabega tutvumiseks salastatud teabe seaduse alusel, kuid isegi kui talle antakse võimalus salastatud teabega tutvuda, ei ole tal ka võimalik seda kasutada haldus- või kohtumenetluses. [Põhikohtuasja vastustajad, põhiseaduse kaitse amet ja terrorismivastase võitluse keskus ei andnud vastavalt nende vastusele Magyar Helsinki Bizottsági (Ungari Helsingi komitee) avaliku huvi teabe taotlusele andmesubjektidele ühegi 2019. aasta ja 2020. aasta esimeses pooles esitatud taotluste puhul luba tutvuda nende isikute salastatud teabega]. [lk 8]

Teabe kasutamise õiguse puudumine tähendab, et kaebajal ei ole isegi salastatud teabega tutvumise korral võimalust esitada argumente varjupaigamenetluses tehtud otsuse aluseks olevate põhjuste kohta ega seega esitada argumente selle toetuseks, et välistamise alus jäetaks kohaldamata.

Salastatud teabe kaitse seadus ei võimalda spetsialiseerunud asutusel, kes otsustab andmetega tutvumise loa üle, rahuldada dokumentidega tutvumise taotlust osaliselt, edastades selle asutuse arvamuse aluseks olnud põhjenduste sisu.

Kuigi kohtul, kes kontrollib varjupaigamenetluses tehtud otsuse ja selle aluseks oleva spetsialiseerunud asutuse arvamuse õiguspärasust (nagu käesoleval juhul eelotsusetaotluse esitanud kohus), on õigus tutvuda konfidentsiaalse või salastatud teabega, ei või ta seda teavet kusagil, isegi mitte põhikohtuasjas, kasutada ning kohus ei saa selle kohta midagi avaldada ega kohtumenetluses või kohtuotsuses tuvastada. Kohtu otsuses puuduvad seega tingimata faktilised asjaolud ja asjaolud, millel tema hinnang selles küsimuses põhineb.

Kohus peab haldusotsust kontrollima ja tegema viimases astmes otsuse konfidentsiaalse või salastatud teabe aluse menetlusest kõrvaldamise aluse kohaldatavuse kohta, ilma et kaebajal või tema esindajal oleks olnud võimalik end kaitsta või esitada argumente või asjaolusid, mis võiksid selle aluse [kohaldatavust] konkreetselt kaebaja puhul välistada. Kohus võib üksnes otsustada ilma oma otsust põhjendamata, kas spetsialiseerunud asutuse järeldus võib olla põhjendatud salastatud andmete põhjal, millele ametiasutus tugineb.

Kohus ei saa tagada, et nende põhjenduste põhisisu, millel põhinevad spetsialiseerunud asutuse arvamus ja varjupaigaalane sisuline otsus, mille suhtes kohus kontrolli teostab, oleks igal juhul põhikohtuasja kaebajale teatavaks tehtud.

Varjupaigamenetluste direktiivi artikli 23 lõike 1 punkti b ei ole Ungari õigusesse üle võetud, mistõttu tehakse täiendav erand lisaks selles artiklis lubatud sõnaselgele erandile. Ei direktiiv ega ELTL artikkel 72 ega ükski muu liidu õiguse säte ei luba seda siiski teha.

Nagu juba märgitud, ei ole seega selge, kas Ungari õigusaktid, millele tuginetakse, tagavad kaebaja menetluslikud põhiõigused, mis on tagatud varjupaigamenetluste direktiiviga ja harta artikliga 47, ning õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile.

Eespool viidatud varjupaigamenetluste direktiivi sätted nõuavad ka täpset tõlgendamist, sest salastatud teabega tutvumise piiramine või keelamine, mis kahjustab menetlusõigusi ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, võib lõppkokkuvõttes kaasa tuua varjupaigaõiguse (harta artikkel 18) ja teiste niisuguste põhiõiguste rikkumise, mille piiramine [lk 9] on osaliselt keelatud (harta artiklid 2, 4, 6 ja 19), kui rahvusvahelise kaitse valdkonnas tehakse põhjendamatu otsus.

Kolmas ja neljas eelotsuse küsimus

Euroopa Kohus on juba tuvastanud kohtuasjas C-369/17, et varjupaigaasjades pädev asutus peab tegema kõrvaldamisaluste kohta individuaalse otsuse, analüüsides ja kaaludes sisuliselt kõiki kättesaadavaid fakte, ning selle kaalumise kohta sisaldavad juhiseid ka kohtuotsused C-715/17 ja C-380/18.

Ungari õigusnormide alusel peab spetsialiseerunud asutus esitama siduva ja põhjendamata arvamuse selle kohta, kas esineb „oht riigi julgeolekule“, millest varjupaigaasjades pädev asutus ei või kõrvale kalduda, mistõttu selles osas sisaldab viimati nimetatud asutuse otsus üksnes viidet spetsialiseerunud asutuse arvamusele ja viidet õigusnormidele. Järelikult on Ungari õigusnormide tagajärg see, et rahvusvahelise kaitse sisuline otsus tehakse varjupaigaasjades pädeva asutuse – kellele ei ole samuti spetsialiseerunud asutuse arvamuse põhjendused teada – otsusega, milles ei ole lõppastmes võimalik põhjalikult analüüsida, kas välistamise alus eksisteerib ja kas see on konkreetsel juhul kohaldatav, ega võtta arvesse individuaalseid asjaolusid ega kaaluda selle vajalikkust ja proportsionaalsust. Direktiividest ja asjakohastest Euroopa Kohtu otsustest ilmneb, et isegi juhul, kui sekkub (riigi julgeoleku alal) spetsialiseerunud asutus, ei saa vastutav asutus teha varjupaigataotluse kohta sisulist otsust (st kas ta annab pagulasseisundi või täiendava kaitse saanud välismaalase staatuse või võtab need ära), mis põhineb eranditult ja automaatselt teise asutuse otsusel – kellel on pädevus otsustada osalise spetsiaalse küsimuse üle, ilma et ta ise teeks hindamist, mis on varjupaigatingimuste direktiivi artikli 4 alusel nõutav.

Ungari õigusnormide tagajärg on seega, et rahvusvahelise kaitse sisulist läbivaatamist ja lõpuks vastavat otsust ei tee mitte varjupaigaasjades pädev asutus, vaid kaks spetsialiseerunud asutust, kes ei vasta tingimustele ja kellel ei ole varjupaigamenetluste direktiivi kohaselt õigust seda läbivaatamist teha ja seda otsust vastu võtta ning kes ei vii oma menetlusi läbi kooskõlas asjakohaste direktiivide materiaalõigusnormidega ja menetlusnormidega. Selline pädevuse äravõtmine, mis näib olevat liidu õigusega vastuolus, võib viia liidu õiguses ette nähtud menetluslike tagatiste kahjustamiseni.

Kuigi täiendava kaitse puhul on varjupaigatingimuste direktiivi artikli 17 lõike 1 punkt b imperatiivne säte, nõuab selle kohaldamine ka individuaalset hindamist, põhjalikku kontrollimist ja kaalumist varjupaigaasjades pädeva asutuse poolt. Ühelt poolt on selles sättes endas märgitud, et niisuguse seisukoha võtmine, et on täidetud selles välistamisaluses julgeolekule esineva ohu tingimus, peab põhinema

„mõjuvatel [lk 10] põhjustel“. Lisaks näeb artikli 19 lõige 4 sõnaselgelt ette, et liikmesriik tõendab igal üksikjuhul, et asjaomasel isikul ei ole (või enam ei ole) õigust täiendavale kaitsele vastavalt artikli 19 lõikele 3 (st väide, et esineb oht julgeolekule).

Vües eelotsuse küsimus

Varjupaigaasjades pädev asutus tuvastas varjupaigaõiguse seaduse § 15 punktis ab ette nähtud välistamise alusele tuginedes, et kaebajale ei saa anda täiendava kaitse saanud välismaalase staatust. Selleks võttis ta aluseks kaebaja vastu 6. juunil 2002. aastal tehtud – 18. aastat tagasi jõustunud süüdimõistva kohtuotsuse kriminaalasjas tema hinnangul „raske“ kuriteo eest..

Selles kohtuotsuses mõistetud vabadusekaotusliku karistuse kandis kaebaja ära 2004. aastal, 16 aastat tagasi, ja see süütegu oli teada juba pagulasseisundi andmise ajal, mis sellele vaatamata anti, ning ei ametiasutus ega kohus, kes tegi otsuse pagulasseisundi andmise kohta, ei kohaldanud selle kuriteoga seotud välistamise alust.

Lõpposa

[...] [riigisisese õiguse menetluslikud kaalutlused]

Budapest, 27. jaanuar 2021.

[...] [allkirjad]